

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

**Соціально-педагогічна характеристика готовності
старшого дошкільника до школи в умовах ДНЗ**

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»)

студентки **4** курсу **42** групи

галузі знань :

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки

6.010106 Соціальна педагогіка

Антонюк Мирослави Сергіївни

Керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри **З. В. Залібовська-Ільніцька**

Рецензент:

кандидат філософських наук,

доцент кафедри теорії та історії культури,

Львівського національного університету

ім. Івана Франка

В. Г. Маринюк

**Соціально-педагогічна характеристика готовності старшого дошкільника
до школи в умовах ДНЗ**

План

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	
Ошибка! Закладка не определена.	
1.1. Готовність дитини дошкільного віку до навчання у школі як соціально-педагогічна проблема.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Педагогічні умови підготовки дітей до школи у дошкільних навчально-виховних закладах.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.3 Особливості соціально-педагогічної діяльності в ДНЗ	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	
Ошибка! Закладка не определена.	
2.1. Програма емпіричного дослідження визначення готовності старших дошкільників до школи в умовах ДНЗ.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Аналіз стану розумової, психологічної та фізичної готовності старших дошкільників до навчання в школі в умовах ДНЗ	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Рекомендації соціальному педагогу щодо оптимізації підготовки старших дошкільників до навчання у школі.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.4. Закон України «Про охорону праці» в ДНЗ	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу 2	Ошибка! Закладка не определена.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	8
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність дослідження: На даний момент наше сучасне суспільство перебуває у стані трансформації і характеризується становленням нових соціальних норм, цінностей та принципів. Тому в ХХІ столітті існують високі стандарти до організації виховання і навчання дошкільнят у закладах ДНЗ. Це змушує шукати нові, більш ефективні психолого - педагогічні підходи, націлені на приведення методів навчання у відповідність з вимогами життя. У цьому змісті проблема готовності дошкільників до навчання в школі здобуває особливе значення, яке потребує більшого дослідження.

З вирішенням цієї проблеми пов'язане визначення цілей і принципів організації навчання та виховання в дошкільних установах. Основною метою визначення соціально - психологічної готовності до шкільного навчання є профілактика шкільної дезадаптації.

Для успішної реалізації цієї мети останнім часом створюються різні класи, задача яких здійснювати індивідуальний підхід у навчанні стосовно дітей, як готових, так і не готових до школи, щоб уникнути шкільної дезадаптації.

Гострота проблем готовності дітей до школи піднімається у працях А. Богуш, Н. Бібік, Л. Іщенко, М. Вашуленка, О. Кононко, С. Лаврентьєвої, Т. Піроженко, З. Плохій, К. Прищепи, Н. Шиліної. У них найбільше увагу звернено не на можливості дошкільників у засвоєнні предметних та загальних знань, але й на те, що надмірне і раннє перевантаження старшого дошкільника негативно впливає на її здоров'я, загальний розвиток, змінює сенс і зміст дошкільного дитинства.

Вступ до школи — один із найважливіших подій у житті кожного майбутнього школяра. Оскільки сьогодні багато дітей починають навчання не з семи, а з шестирічного віку та навіть діти п'яти з половиною років, тому виникає багато проблем і запитань.

Готовність до шкільного навчання – це сукупність показників фізичного, мотиваційного, інтелектуально – пізнавального, особистісного розвитку, що забезпечить успішність навчання в школі кожній дитині.

Сьогодні, коли в нашій країні відбуваються широкомасштабні процеси соціально - економічних і політичних змін, коли максимально загострюються суспільні суперечності, зростає небезпека виникнення відхилень у поведінці дітей та виникає проблема виникнення дитячої шкільної дизадаптації, тому на даний момент досить актуальною проблемою для педагогів, психологів, фізіологів та лікарів є саме проблема готовності старшого дошкільника до навчання в школі.

Чому так необхідно визначити готовність дитини до навчання ще до вступу дитини до школи? Загальновизначено, що в дітей, які не готові до систематичного та цілеспрямованого навчання, важче і довше проходить період адаптації, пристосування до нових шкільних умов, у них частіше проявляються різні труднощі пов'язані з навчанням в школі, серед них дуже багато тих, які не встигають за шкільною програмою, це може бути причиною неуспішності дитини в подальшому навчанні в школі.

Готовність до шкільного навчання – глибоке поняття, яке потребує комплексного соціально – педагогічного дослідження.

За умов цілеспрямованого виховання та навчання для дітей старшого дошкільного віку стає актуальним поняття «соціальна активність», здатність дитини виконувати обов'язки різноманітні, виявляти ініціативу в шкільному навчанні, і нарешті перше відчуття відповідальності.

Отже, старший дошкільний вік є важливим періодом у соціально-педагогічному становленні особистості дитини, оскільки пік соціалізації припадає на період старшого дошкільного віку за умови активної творчої адаптації та соціальної готовності до культурного нового середовища.

Об'єкт дослідження – готовність старшого дошкільника до навчання в школі як соціально – педагогічне явище.

Предмет дослідження - соціально- педагогічні умови ефективності визначення рівня готовності старшого дошкільника до навчання в школі.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати види готовності старшого дошкільника до навчання в школі за допомогою спеціально відібраних методик визначити рівень готовності.

Гіпотеза дослідження: готовність старшого дошкільника до школи визначається такими соціально-педагогічними характеристиками: здатність дитини регулювати свою поведінку в різноманітних ситуаціях спілкування, здатність аналізувати навколишній світ, здатність оволодіння дошкільником новими соціальними ролями.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати соціально - педагогічну характеристику готовності старшого дошкільника до навчання у школі в умовах ДНЗ.
2. Провести діагностику готовності дітей до школи.
3. Розробити рекомендації вихователям (соціальним педагогам) дитячого садка та батькам щодо оптимізації підготовки дітей до навчання у школі.

Теоретичні методи дослідження: аналіз, порівняння, синтез, систематизація, класифікація та узагальнення теоретичних даних.

Емпіричні методи дослідження : діагностика готовності старшого дошкільника до навчання в школі, педагогічне спостереження, якісний та кількісний аналіз результатів проведеної методики, вивчення та узагальнення отриманих результатів.

Апробація роботи: зміст та актуальність наукової роботи викладено у науковій публікації автора: Антонюк М. С. Соціально-педагогічна характеристика готовності старшого дошкільника до школи в умовах ДНЗ // Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник наукових робіт викладачів та студентів / за заг. ред. Н. П. Павлик]. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2015. — Вип. 4. — С. 88-89.

Структура роботи – бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (51 найменування). Робота викладена на 66 сторінках друкованого тексту та 86 сторінках додатків.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Таким чином, педагогічна готовність старшого дошкільника до школи є важливою соціально- педагогічною проблемою та її вирішення пов'язане з чітким визначенням цілей, завдань та принципів організації навчання і виховання дітей у дошкільному закладі. Немало важливо і те, що потрібно враховувати психологічні, фізіологічні, соціально – педагогічні та внутрішньо- сімейні чинники.

Під готовністю до школи розуміється достатній рівень психічного та соціального розвитку дитини.

Основною метою визначення головних дієвих соціально-педагогічного характеристик готовності старшого дошкільника до школи є покращення процесу успішного формування у дітей основних соціально значущих норм також рекомендується проводити ряд додаткових заходів , які сприятимуть успішній соціалізації дошкільника та гармонійній взаємодії батьків, дітей та педагогічного колективу ДНЗ.

Ми також не повинні забувати, що соціальний педагог у такому надзвичайно важливому соціальному інституті як дошкільний навчальний заклад – це новий тип педагога. Він допомагає вихованцю зрозуміти навколишній світ, піклується про формування моральних, загальнолюдських цінностей, аналізує процес формування особистості, процес розвитку її нахилів та здібностей.

Для розвитку суспільно значущих якостей та цінностей особистості дошкільника пропонується соціальному педагогові та вихователям застосовувати сюжетно-рольові та театралізовані ігри.

Для підготовки дитини до успішного навчання в школі існують різні підходи: різноманітні заняття в дитячому садочку та діагностика готовності старшого дошкільника до школи.

Для кращої взаємодії педагогічного колективу ДНЗ та батьків, пропонується надавати консультації батькам з виховання дітей, круглі столи, з питань обміну батьківським досвідом, організація «Школи педагогічних батьків», створення Дня самоврядування для батьків. Проведення даних видів діяльності сприятиме розвитку та оптимізації соціально педагогічного змісту готовності старшого дошкільника до школи.

У цьому розрізі проблеми дуже важливо стає розуміння соціальним педагогом, що проблему повинні вирішувати комплексно та в співпраці з батьками, вихователями та в деяких моментах лікарями та іншими спеціалістами. Лише такий підхід принесе позитивні результати в оптимізації підготовленості старшого дошкільника до школи в умовах ДНЗ.

Отже, гіпотеза експериментального дослідження підтвердилася, дійсно важливими компонентами готовності старшого дошкільника до школи є: здатність дитини регулювати свою поведінку в різноманітних ситуаціях спілкування, здатність аналізувати навколишній світ, здатність оволодіння дошкільником новими соціальними ролями.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці методичних рекомендацій для оптимізації готовності дітей до школи та розширення меж професійної роботи соціального педагога у ДНЗ, а також розробка технологій щодо подолання негативних явищ, які впливають на підгоовку дитини до школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Н. К. Підготовка дитини до школи. / Н. К. Авраменко. - М. : Знання, 1992. – 48 с.
2. Адаптація дитини до школи / упоряд. С. Д Максименко., К. С. Максименко, О. П. Главник – К. : Мікрос-СВС, 2003. - 96 с.
3. Артемова Л. В. Формирование общественной направленности ребенка дошкольного возраста в игре / Л. В. Артемова. – Киев, 1988. – 160 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. - № 1. – С. 6-38.
5. Бардин К. В. Подготовка ребенка к школе (психологические аспекты) / К. В. Бардин. - М. : Знание, 1983. - 96 с.
6. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
7. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Д. Бех. — К. : Академвидав, 2012. — 256 с. — (Серія «Альма-матер»).
8. Білан О. Х. Методичні рекомендації для діагностики шкільної зрілості дітей 6-7 років / О. Білан, Т. Партико, О. Хома // Український освітній журнал. – 1994. – № 10. – С. 13–16.
9. Божович Л. И. Проблема развития мотивационной среды ребенка / Л. Божович // Изучение мотивации поведения детей и подростков. – М. : Педагогика, 1972. – С. 45-51.
10. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / І. М. Богданова. — К. : Знання, 2008. — 343 с.
11. Василькова Ю. В. Социальная педагогіка / Ю. В. Василькова, Т. А. Василькова. — М. : Академия, 1990. — 440 с.

12. Венгер А. Л. Готов ли ваш ребенок к школе. / А. Л. Венгер, Л. А. Венгер – М. : Ваклер, 1994. – 112 с.
13. Веретенко Т. Г. Соціально-педагогічна робота у закладах освіти / Соціальна педагогіка : теорія і технології : підручник [для студ. вищ. навч. закладів] / Т. Г. Веретенко ; Т. Ф. Алексєєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько [та ін.] ; за ред. І. Д. Зверєвої. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 316 с.
14. Волошина В. Готуємо дитину до навчання в школі В. Волошина // Рідна школа. — 2003. — № 6. — С. 49-53.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов.ред. В. Т. Бусел. — К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. — 144 с.
17. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : метод. поради молодим науковцям. — Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. — 278 с.
18. Гончаренко С. А.,. Визначення готовності дитини до шкільного навчанн : метод. реком. / С. А. Гончаренко, Л. О. Богуславська, Л. О. Кондратенко — К. : 2000 — с. 69.
19. Головань Н. О. Вікові особливості дітей шестирічного віку та їх діагностика // Н. О. Головань Навчання і виховання шестирічних першокласників. – К. : Освіта, 1990. – С. 52–67.
20. Готовность к школе. Руководство практического психолога / под. ред. И. В. Дубровиной. – М.: Наука «AKADEVIA» , 1995. – С. 76.
21. Диагностика личности дошкольника : метод. пособ. для практических занятий и самостоятельной работы студентов]. - Донецк : ДОУ. 2004. – 82 с.
22. Діти і соціум : Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ, 2006. – С. 34.
23. Енциклопедія освіти / гол. Ред.. В. Г. Кремень. – К.: 2008. – с. 56.
24. Кононко О. Л. Пріоритети дошкільної освіти / О. Л. Кононко // Педагогічна газета. – 2003. – № 10. – С. 5.
26. Закон України « Про дошкільну освіту» // Дошкільне виховання :

бібліотечка журналу. – К. : Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2001. – С. 4–33.

27. Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 року в редакції від 23 березня 1996 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 1996. — № 21. — 84 с.

28. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу до жур. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/page>

29. Іллін Є. Мотивація і мотиви / Є. Іллін ; переклад з рос. мови, передмова та примітки Т. Тадеєвої. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. — 512 с. — (Сходи психології).

30. Індивідуальний підхід до дитини в ДНЗ / [упоряд. Л. А. Шик]. — Х. : Основа, 2010. — 176 с. — (Серія „ДНЗ. Вихователю”).

31. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості. — К.: Освіта, 1998. — 256 с.

32. Кравцова Е. Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе / Е. Кравцова. — М. : 1991. — 152 с.

33. Лаврентьєва Г. Готовність дитини до школи: складові успішного навчання // Дошкільне виховання. — 2000. - № 9. — С. 3-5.

34. Матюхина М. В. Мотивация учения младших школьников М. В. Матюхина. — М. : Педагогика, 1984. - 144 с.

35. Педагогічний словник для молодих батьків. — К.: ДЦССМ, перевидання 2003. — 95 с.

36. Програма виховання дітей дошкільного віку. / літ. Ред. К. М. Лашко, Київ — 1999. — С.13-46.

37. Проскура О. В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками. — К. : Освіта, 1998. — 198 с.

38. Риженко Г. М. Визначення готовності шестирічних дітей до навчання і піклування про їхнє здоров'я. — / Г. М. Риженко; упоряд. К. С. Прищепа. — К. : Рад. шк., 1990 - С. 10 – 15.

39. Рогальська І. П. Теоретико-методичні засади соціалізації особистості у дошкільному дитинстві : автореф. дис.докт. пед. наук: 13.00.05 / Умань, 2009. – С. 3–8.

40. Савченко О.Я. Новий етап розвитку початкової школи // Дошкільне виховання. – 2001. - № 1. – С. 6–10.

41. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія /О. В Скрипченко. – К. : „Просвіта”,2001. – с. 281–377.

42. Соціальна педагогіка : категорії та поняття : [словник] / авт.-укл. Н. А. Сейко, С. М. Коляденко. — Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 1999. — 55 с.

43. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / [за ред. І. Д. Зверєвої]. — К. : Центр навчальної літератури, 2008. — 336 с.

44. Урунтаева Г. А. Практикум по дошкольной психологии : пособие [для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений]. Г. А. Урунтаева, Ю. А. Афонькина - М. : Издательский центр «Академия», 1998. – 304 с.

45. Фридман А. М. Психологический справочник учителя. / А. М. Фридман, И. Ю. Кулагина — М. : Просвещение, 1991. С. 19 – 22.

46. Чейпи Дж. Готовность к школе. Как родители могут подготовить детей к успешному обучению в школе. — М.: Педагогика-Пресс, 1992.

47. Чудаков В. Є. Охорона праці в навчальному закладі. Накази. Положення. Інструкції / В. Є. Чудаков, С. М. Січко. — К. : Редакції газет з управління освітою, 2013. – с. 36.

48. Якименко Л. М. Дитина в колективі однолітків / Л. Якименко // Дошкільне виховання. – 2012. – С. 8–10.

49. Bernlehr G. Das Praktikum in sozialen Berufen. Eine systematisches Modell zur Anleitung / G. Bernlehr, L. Johnson. – Weinheim und Basel: Beltz, 1995. – 145 s.

50. Zagviazinskii, V. I., & Atakhanov, R. (2006). Metodologiya i metody psikhologo-pedagogicheskogo issledovaniia [Methodology and Methods of Psychological and Pedagogical Research] (3rd ed.). Moscow: Akademiia.

51. Lauermann K. Sozialpädagogik in Österreich. Perspektiven in Theorie und Praxis / K. Lauermann, G. Knapp. – Mohorjeva Verlag, 2003.– 503 s.